

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.

Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1:50 dinar.

Cena: za 1 mesec 5 Din, za 1/2 leta 15 Din, za 1/2 leta 30 Din;
za inozemstvo 7 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Pač mnogo kapitalistov — a prav malo podjetnikov!

»Gewerkschaften«, organ švicarskih kršč. soc. delavskih organizacij, priobčuje pod gornjim naslovom članek nemškega profesorja Dessaneija, ki odgovarja na vprašanje, kako da ne pridemo iz večnih gospodarskih kriz, sledeče:

Pravi: »Vzrok tiči v tem, da gospodarstvo ne obstoja samo v stvarih, ampak tudi v osebnostih. Osebnosti, ki gibljejo gospodarstvo, — to so predvsem podjetniki. Podjetniki — to niso kapitalisti. Podjetniški duh je pač Nemčijo dvignil tako visoko! Tisti duh, ki išče z ljubeznijo raziskovalca, s požrtvovalnostjo vojaka nove gospodarske možnosti, jih razvija, izrablja, ki premaguje tisoče težav, ustvarja delovne pogoje in pa možnosti, se prilagodi vsakovrstnim razmeram, ki se žrtvuje noč in dan v delu svojega obrata, bolj služec stvari in njenemu prospehu, — tak duh je kresalo in gibalo gospodarstva.

Poleg njega je v zadnjem stoletju vzrastel nov, bolj egoističen duh kapitalista. On se ne žrtvuje za stvar kot podjetnik, marveč išče sebe in hoče se mu posesti. Ne mara žrtvovati sebe in sedanosti prospehu obrata! On noče dati, pač pa imeti in posedati. Zaradi tega komaj čaka na tisti hip, ko lahko zadavi dobrega podjetnika in se okoristi s sadovi njegovega dela. Kapitalist ne pozna notranjih odnošajev med sabo in svojim podjetjem, katerega ne ljubi, ker ima rad le rento. Če zahteva dnevna konstelacija, — gre kupčija ali prodaja podjetja čisto mirno kot bi šlo za solne vreče.

Vse predolgo smo vsi skupaj, zlasti pa delavstvo zamenjavali pojme podjetnikov s kapitalisti. Razredni boj je temu največ kriv. Naravno, da so zemeljski zakladi, solnce, pristanišča, reke in železnice gospodarski viri; toda največji tak vir je končno vendarle človeška osebnost. Osebnosti so povzročile iznajdbe in pa odkritja, iznašle delovne metode in si s pomočjo ladij in letal osvojile zemljo. Osebnosti vlivajo svojega duha v kemikalije, zdravila, v stroje. Duh tiči v proizvodih, spretna roka človekova je v njih.

Podjetniki so bili vsikdar pionirji v vseobčem carstvu gospodarskega življenja. Podjetnik tvega, pozivlja svet na boj, snuje noč in dan, vriska ob uspehih svojega dela, ko pa pride težka ura preizkušnje, — tedaj poddesetori svoje moči, ne pozna spanja, ne okrepcila, ne počitka in užitka, — in na ta način mu podjetje polagoma priraste k srcu. Podjetje mu je najprisrčnejši otrok, je njegova sreča, ponos njegov.

In to pa je velika resnica, čeprav ne priznana: Nič velikega ne nastane, ako se ljudje ne žrtvujejo za velike stvari.

Kapitalist ne dela tako. Ne more; tudi ne razume. Podjetniki so nastajali običajno iz strokovnjakov. Kapitalistične skupine pa rasto iz ljudi, ki vidijo v strokovnjaku budalo, ki ga je treba plačati. Kdo bo v svrhu poplemenitjenja produktov žrtvoval noči, se odrekal zabavam in uživanjem!

Naše gospodarsko življenje je zelo bolno. Ubila je svoje voditelje. Človek daruje svoje poslednje sile le tedaj, kadar je kar najtesneje združen s svojim podjetjem. In nam so zelo potrebne te zadnje moči in sile. Človek se uči šele ob svojih napakih, svarjenja pa ne posluša. O, še marsikak trust se bo majal in pretresel, predno bodo prišli pridobitni krogi do prepričanja, da brez ustvarjajočih, delovnih osebnosti ne moremo izhajati. Predpogoj za prerod gospodarstva je, da pokličemo nazaj podjetniške osebnosti in da si vzgajimo generacije, ki bodo drzne in strokovno na višku.

Kar je tu rečeno bolj na splošno, velja precej tudi za naše razmere. Bolj in bolj stopa v ospredje mlačni kapitalist, ki se mu hoče le čimvišje obrestovanja naloženega kapitala. In da to mnogo škoduje splošnemu gospodarstvu, je jasno kot beli dan.

Krekova socialna šola otvorjena.

Davna želja naše krščanske delavske mladine se je v ponedeljek 5. t. m. izpolnila; to se je bralo raz obrazov naših omladincev, ki so napolnili prostore na Starem trgu, željni, da poletijo vedno višje k solncu, svetlobi — izobrazbi. Vsi smo se čutili eno, ko je naš starosta Jože Gostinčar z očetovsko skrbjo otvorjal našo šolo in dvigal Krekovo zapuščino. Ves njegov govor je bila velika želja: Učimo se od Kreka, pojdemo v življenje opasani z uma svitlim mečem, pojdemo med narod kot apostoli, dvigajmo naš delavski rod k popolnosti — sreči!

Slovesen, poln radosti je bil ta večer, ki ne bo pozabljen.

G. dr. Puntar je navduševal učence k vstrajnosti in kazal v svojem govoru na težave, ki bodo združene s šolo, a te bodo rodile uspehov, ki bodo naše plačilo.

G. prof. Jarc je poudarjal: Katoliški akademski starešine hočemo dati naše znanje narodu, iz katerega smo izšli. Vi ste nas pozvali in smo prišli. Naj vlada med nami ozka prijateljska vez, bodimo si odkriti, naj živi med nami Krek!

Po uradni zaključku so ostali člani šole še dolgo v živahnih razgovorih z gg. predavatelji.

Delavska mladina! 5. oktober je bil tvoj dan. Vstrajaj in delaj, da napoči kmalu svetel dan za vse delavstvo.

UČNI RED KREKOVE SOCIALNE ŠOLE.

Predavanja v »Krekovi socialni šoli« se vrše vsak teden po sledečem redu:

Ponedeljek: od 7—8 dr. Tominec: Temelji krščanskega družabnega reda. — Od 8—9 dr. K. Capuder: Zgodovina socialnih razmer.

Torek: od 7—8 prof. E. Jarc: O družbi. — Od 8—9 dr. A. Gosar: Cilji in pota krščanskega socializma.

Sreda: od 7—8 dr. Josip Puntar: Delavstvo in država. — Od 8—9 prof. Dolenc: Čitanje socialno-kulturnih spisov in praktične vaje v poslovanju.

Četrtek: od 7—8 dr. M. Božič: Gospodarski in socialni kapitalizem. — Od 8—9 inž. Žumer, prof. Dolenc in Fr. Erjavec: Zgodovinski pregled socialnih teorij in struj.

Petek: od 7—8 J. Gostinčar: Delavske strokovne, politične, gospodarske, prosvetne organizacije. — Od 8 do 9 dr. Š. S.: Socialno-politična zakonodaja.

Predavanja se vrše vsak dan razen sobote in nedelje od 7—9 zvečer v pisarniških prostorih JSZ na Starem trgu št. 2, I. nadstr. v Ljubljani.

Nekaj misli o »Pravic«

Z nemalim začudenjem sem bral v zadnjih številkah »Pravice« glasove, ki dajejo slutiti nevarnost, da list preneha izhajati. Kot vzroki se navajajo težke gnotne razmere, zanemarjeno delo v organizacijah in pa boječnost. Čim delj sem premišljal te na videz tehtne razloge, tem bolj sem prišel do spoznanja, da večina Slovencev poveli niti ne sluti kako važna zadeva je neodvisen katoliški delavski list, in da se pravtako večina delavcev ne zaveda, da si z zanemarjanjem svojih organizacij in svojega glasila sami sebi spodkopavajo tla.

Po vseh časopisih se povdarja, da je Slovenija najbolj industrijski del Jugoslavije, toda če primerjamo s to trditvijo moč in vpliv delavskih organizacij vidimo, da stoje le-te še zelo zelo na tleh.

Istotako se neštokrat povdarja, kako je Slovenija katoliška, toda če vidimo, da preti pogin listu, ki se po svojem programu bori za udeležitev evangeljskega načela: Delavec je vreden svojega plačila, bi morali tudi v tem oziru priti do prepričanja, da so Slovenci ali tozadevno nepoučeni ali premalo katoliški.

Glavno in vodilno načelo katoličanstva je: ljubezen do Boga, in drugo temu enako: ljubezen do bližnjega kakor do samega sebe. Naravno je, da človek skrbi zase, toda če si katoličan si dolžan skrbeti, da se bo godilo dobro tudi tvojemu bližnjemu. Prav rad ti verjamem, da ne moreš pomagati dejansko vsem, da bi se vsem godilo dobro in tudi če bi bil največji bogataš na svetu, bi tega ne mogel storiti. Toda tu ne gre toliko za podporo v tem smislu, da daš morda bednim miloščino, čeprav bi jo bili mnogi izmed delavcev v resnici potrebni, tu gre za to, da jim pomagaš v njihovem boju za pravičnost, da pripomoreš k zmagi načela: Delavec je vreden svojega plačila. Tisočeri in tisočeri hodijo dandanes lačni, v obnošeni obleki ali celo strgani, katerim bi zastoj ponujal miloščino. Odklonili bi jo, ne iz napuha, ampak iz ponosa, iz zavesti, da je miloščina na mestu tam, kjer zgubi tla pravičnost. Oni ne potrebujejo toliko materialne podpore, ker zanjo, kot za miloščino ne marajo, potrebujejo moralne nprave podpore, da dosežejo in si pribore socialno pravično zakonodajo. Te si ne morejo priboriti brez organizacije, in organizacije ni možno vzdrževati brez lastnega glasila. Ako jim hočeš pomagati, naroči se na »Pravico«. Kot katoličan si dolžan pomagati bližnjemu, saj so ti znana telesna dela usmiljenja, po katerih bo enkrat Gospod sodil tvojo vero. Ako daš rezežem 5 Din, je to malo, ako pa naročiš »Pravico« pomagaš ne samo enemu, ampak tisočerm, od katerih vsakemu bo to bolj zaleglo, da ima svoj list, kateremu omogočiš izhajanje, kakor če bi mu dejansko dal 5 Din podpore. Dokler ne bo prišla večini Slovencev v srce zavest, da so kot katoličani dolžni po močeh pomagati, da

se udeležijo evangeljska načela o delu in pravičnosti tudi v življenju, tako dolgo moremo reči, da slovenskemu katoličanstvu nekaj bistvenega manjka.

Vprašanje »Pravice« pa kaže tudi, kako zelo manjka delavcem prave delavske zavesti. Ako se človek le nekoliko ozre okoli sebe, tedaj mora videti, da vlada na svetu še vedno načelo: o pravici močnejšega. Naj tudi trdno še tako trdno zaupa moči ideje in pravičnosti, vendar mora upoštevati razmere in ljudi, kakršni dejansko so, in ne kakršni bi morali biti. Kdor se enkrat prikoplje do tega spoznanja, ta lahko tudi pride do zaključka, da se evangeljsko načelo o delu in pravičnosti ne bo kar na lepem uresničilo, ampak da mu je treba zmago priboriti s trdim bojem. Nikjer na svetu se še ni udeležila socialna zakonodaja in zaščita delavcev soglasno, ampak vedno le na podlagi trdega boja in zmage delovnega ljudstva. Zato tudi pri nas ni pričakovati drugega. Edino moč organizacije more izbojevati zmago. Kakor pa je najboljša misel brez koristi, ako ne pride na dan, tako je tudi socialna zakonodaja nemogoča, ako organizacija nima glasila, nima ust, po katerih bi stavila svoje zahteve. Zato je naravna zahteva vsake organizacije, da ima svoje glasilo, ker bi brez njega bila mrtva. Kakor so mrtve še tako lepe misli nemega, tako je mrtva tudi organizacija brez glasila. Organizacija je potrebna, da pomaga ideji do zmage, potrebna pa je tudi posamezniku, kateremu daje zavest, da v boju ne stoji sam. Te zavesti mnogim Slovincem manjka. Požrtvovalni so, radi žrtvujejo magari milijarde za alkohol, in priznati moramo, da precejšen del teh milijonov prispevajo tudi delavci, za svojo organizacijo pa nimajo sredstev.

Navdušen sem bil pri pogledu na množico delegatov pri našem prvem delav. kongresu. Naj bi mar bil sad prvega lepega kongresa to, da »Pravica« izgine? Ne in ne! Ojačiti se mora in število naročnikov naj kaže jasno moč katoliške misli v Sloveniji in moč delavske zavesti. Catholicus.

Volitve v obrtno sodišče.

V nedeljo, dne 18. t. m., se vrše volitve prisodnikov obrtnega sodišča. Glasovnice z legitimacijami se že razpošiljajo.

O pomenu obrtnih sodišč se je že precej pisalo, saj je to že starejša institucija, vendar je opaziti pri nas primerito institucijo sedaj po vojni razširili, pri nas pa, kot rečeno, ni pravega zanimanja.

Mislimo, da zadostuje, da bo v kratkem času preobloženo to sodišče, če bomo stali trdno na straži v delavskem strokovnem gibanju. Zato je naša dolžnost, da se v polni meri zavedamo pomena in storimo vse, da bodo te naše institucije v polni meri vršile svojo nalogo.

Krščansko socialistično delavstvo se volitev v obrtno sodišče udeleži in upamo, da izidemo tudi sedaj častno iz volivnega boja. Danes objavljamo kandidatno listo za velike obrate, za ostale skupine priobčimo kandidatno listo v prihodnji »Pravici«.

Vsak član naših delavskih organizacij in vsak naš somišljenik volivec

naj stori svojo dolžnost in se sigurno volitev udeleži ter se ravna točno po navodilih, ki jih bo organizacija izdajala.

Vsak volivec je dobil izkaznico in dve glasovnici. Vsakdo naj skrbno shrani eno glasovnico, da bo v slučaju ožjih volitev lahko storil svojo dolžnost. To zahteva predvsem pazljivost radi tega, ker so za ožje volitve glasovnice ne bodo več razpošiljale. Pri ponovnih volitvah bi se tisti, kdor bi drugo glasovnico izgubil, ne mogel volitev več udeležiti.

Volivci naši člani ter somišljeniki I. skupine (veliki obrati) naj takoj napišejo na glasovnico po vrsti kandidatne glasom današnje objavljene kandidatne liste.

Zaupniki naj takoj podajo v tem smislu navodila našim članom ali pa poberejo glavovnice in jih s pristankom volivca izpolnijo.

Kdor od članov volivcev rabi kako pojasnilo, naj se zgleda v tajništvo JSZ, Stari trg 2/1 od 5. do 6. ure popoldne.

Za I. skupino, Veliki obrati, je kandidatna lista krščansko socialnega delavstva sledeča:

Prisedniki:

1. Franc Mandelj, kovač, tovarna za lep, Ljubljana;
2. Valentin Iglčar, delavec, Dol pri Ljubljani, tovarna barv;
3. Karol Pintar, papirniški delavec, Zgornji Kašelj 55, p. D. M. v Polju;
4. Ivan Ločniškar, tiskarniški delavec, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana;
5. Križaj Janko, delavec papirnice Goričane-Preska;
6. Jožef Ambrožič, delavec, tovarna za lep, Ljubljana;
7. Babnik Ignacij, strojni delavec Stanežiče, Št. Vid;
8. Jakob Kukovica, papirniški delavec, Zgornji Kašelj 79, p. D. M. v Polju.

Namestniki:

1. Ivan Klešnik, delavec, tovarna za klej, Ljubljana;
2. Ivan Flere, delavec, tovarna barv, Dol pri Ljubljani;
3. Franc Mejač, ključavničar, tovarna Pollak, Ljubljana;
4. Ivan Oblak, delavec, milarna na Viču.

Prisedniki vzklicnega sodišča:

1. Jožef Kordin, železostrugar, tovarna za klej, Ljubljana;
 2. Franc Kukovica, papirniški delavec, D. M. v Polju.
- Imena kandidatov se morajo na glasovnice natančno napisati. Ostala navodila in ostale kandidatne liste slede v par dneh.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zveza tovarniškega delavstva.

Jesenice. Skupina SZTD Jesenice opozarja vse svoje člane kakor tudi tiste, ki bi hoteli pristopiti in ojačiti skupino, da se vrši vsak četrtek reden sestanek v Kat. del. domu. Resni časi zahtevajo resnih delavcev, ki bodo pomagali graditi boljšo delavsko bodočnost. Posebno tisti, ki se čutijo za vodnike mladini, naj usmerijo svoje delo tako, da bodo strokovni sestanki povoljno obiskani in da se bo to delo izplačalo. Na svidenje torej pri delu!

Strokovna zveza rudarjev.

Zagorje ob Savi. Tukajšnja organizacija strok. zveze vabi vse člane in somišljenike na sestanek, ki se vrši dne 11. t. m. v dvorani Zadr. doma v Zagorju ob 7. uri zjutraj. Poroča zastopnik rudarske centrale iz Trbovelj in mogoče tudi zastopnik iz Ljubljane. Sestanek je važen, zato naj se ga gotovo udeleže vsi zavedni delavci. — Odbor.

Lesni delavci.

Občni zbor Strokovne zveze lesnega in stavbinskega delavstva se bo vršil dne 18. oktobra 1925 ob 9. dopoldne v prostorih JSZ na Starem trgu 2-1 v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo o stanju organizacije in splošnega strokovnega gibanja;
2. poročilo odbora;
3. Sprememba pravil;
4. volitev odbora in nadzorstva;
5. slučajnosti.

Ako bi občni zbor v zmislu pravil § 13., odst. 4. ob določenem času ne bil sklepčen, se bo po preteku pol ure vršil nov občni zbor v istem prostoru z istim dnevnim redom, ne glede na število navzočih.

Vsak delegat mora imeti pismeno pooblastilo, da je upravičen zastopati skupino ali plačilnico (§ 13., odst. 3. pravil).

Predlogi občnemu zboru morajo biti naznanjeni najmanj 5 dni preje načelnstvu JSZ.

Ljubljana, 24. septembra 1925.
Načelnstvo JSZ.

Društvo slovenskih organistov.

Jubilej slovenskega organista. G. Karol B e r v a r, mestni organist in vodja orglarske šole v Celju, je obhajal 1. oktobra 40 letni jubilej svojega poklica in 30 letnico, kar je organist v Celju. Rojen je bil leta 1864. v Mot-

niku. Orglarsko šolo je obiskoval v letih 1883 do vstevši 1885 v Ljubljani. Službo je nastopil v Gornjem gradu. Tam službovali g. dekan Dovnik je g. Bervarja spodbujal k višjim glasbenim študijam in ga je nagovoril, da je absolvirati glasbeni konservatorij v Regensburgu pod vodstvom gg. Habberla, Hallerja in Griesbacherja. Dne 1. oktobra 1895 je nastopil službo organista v Celju. Tu se je začelo njegovo delo za procvit cerkvene in svetne glasbe, za katero si je tekom službovanja pridobil veliko zaslug. Za organizacijo organistov ima tudi veliko zaslug. Od začetka je član društva organistov in je bil že sedemkrat izvoljen za predsednika. To je pač dokaz, kako veliko zaupanje uživa pri svojih tovariših. Da so organisti upoštevani pri zavarovanju pri Pokojniškem zavodu za privatne nameščenice, je tudi njegova zasluga. Pri vsem svojem delu je pa komaj toliko služil, da se je mogel preživljati. Kupo grenkosti slovenskega organista je naš jubilejni tovariš izpil prav do dna. — Vsi, kateri poznamo delovanje g. Bervarja na glasbenem polju, mu iz srca želimo, da bi ga Bog ohranil še čilega in zdravega, da bi obhajal še 50 letnico službovanja in bi dočkal, da bi vsaj do tedaj že bilo za najbolj pozabljeno ubogo paro, za slovenskega organista, kaj bolje preskrbljeno, za kateri cilj se je on vedno boril. Bog ga živi še mnogo let!

Organistom! Vsem organistom, kateri imajo tako slabe dohodke, da se ne morejo preživljati, svetujemo, naj takoj vložijo prošnje po spodaj navedenem vzorcu pri županstvu bivališča za draginjsko doklado. Veliko organistov že dobiva to doklado, katera je v zakonu utemeljena. Tozadevni zakon je namreč še vedno v veljavi. Vzorec naj se primerno izpopolni, kakor so pač razmere prošnjika, n. pr. velika družina, bolezen itd. Zahtevajte pismene rešitve. V slučaju, da županstvo prošnjo odkloni, morate takoj vložiti priziv na sresko poglavarstvo, kamor spada vaše županstvo. Če kateri ne bi znal sam napraviti priziva ali bi potreboval kakih pojasnil, naj se obrne na Društvo organistov v Celju, hotel Beli vol. Za odgovor priložite znamko. Navesti mora tudi vse natančne okoliščine.

Vzorec za prošnjo za draginjsko doklado:

Občinskemu odboru

v

Vsled skrajno slabih dohodkov in gmotnih razmer sem podpisani kot organist pri župni cerkvi prisiljen prositi občinski odbor, da mi isti pri sklepanju proračuna za leto 1926 dovoli mesečno draginjsko do-

klado po razmerju števila duš v tej župniji.

Mojo prošnjo utemeljujem z zakonom z dne 7. maja 1874, drž. zak. št. 50, kateri je še danes v veljavi in katerega tozadevni paragraf se dobesedno glasi: »Kjer ni zadosti cerkvenih dohodkov je dolžnost politične oblasti, da za posamezne župnije uvede konkurenčne obravnave, po katerih se dobi kritje za plačo cerkvenim nastavljenem; občina pa je obvezna konkurenčne prispevke porazdeliti in iztirjati.«

Namesto dolgotrajnih konkurenčnih obravnav je bolje, če se le-ti prispevki dobivajo potom občinskih doklad.

Pripominjam, da je veliko občin na ta način že zboljšalo plače organistom, nekatere prostovoljno, druge prisiljeno potom odloka sreskih poglavarjev.

Z ozirom na to utemeljevanje prosim sl. občinski odbor, da mi dovoli primeren mesečni znesek kot draginjsko doklado, kar je predvideno v proračunski tiskovini toč. XIII a.

Prosim pismene rešitve.

. . . . dne 1925.

N. N.

Državni cestarji.

Vsem skupinam. Te dni razpošljemo nove poštne položnice Poštne hranilnice v Ljubljani. Ves denar se v bodoče pošilja le po novih položnicah, stare naj se pa uničijo. Blagajniki ozir. zaupniki naj ta mesec iztirjajo vso eventualno zaostalo članarino in poberejo članarino za četrto četrtletje ter vse skupaj pošljejo z obračunom centrali do 25. t. m. Tudi okrožnica se v kratkem razpošlje.

Krško. Tukaj se je vršil 1. t. m. sestanek okrajnih in deželnih cestarjev, ki je bil polnoštevilno obiskan. Ustanovila se je skupina društva.

Razpis dveh cestarskih mest. V področju okrožne gradbene sekcije Celje ste razpisani dve mesti državnih cestarjev na progah km 49—53 in km 93—97 trojanske državne ceste. Prošnje za ti dve mesti je vložiti do 24. oktobra t. l. pri okrožni gradbeni sekciji v Celju.

Viničarji.

Strokovna zveza viničarjev Svetinje je priredila v nedeljo 27. septembra po rani sv. maši delavsko zborovanje pri tov. Miško Jožefu v Svetinjah. Na zborovanju je govoril strokovni tajnik SZV in KD tov. Peter Rozman iz Ljutomera. V svojem govoru nam je očrtal delovanje naših viničarskih organizacij, naš program in delo v bodočnosti ter nas navdušil, da vstrajamo in delamo za razmah naše

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

A. Marby:

Hanka.
Lužiško-arbska povest.

15

Hanka je seveda slišala vsako besedo in le predobro čutila vso izzivalno zaničevanje v njegovem glasu, pogledu in obrazu. Kaj, če se bodo te očitne sovražnosti še ponavljale? Da bi pač ne bila ubogala tete! Toda kako naj prodre skozi gnečo, kjer je bila kakor zagodena? V splošnem drenju so jo potisnili od stare Trine, ki je sedela na klopi tesno ob vhodu in vsa zadovoljna opazovala pestro življenje. Pravkar se je približal starki eden izmed najneumornejših plesavcev, se ji globoko priklonil in dejal šegavo: »Oj, Trina, moja najlepša, ali se ne bi hoteli enkrat z menoj zasukati?«

»Sramuj se, burklež,« je odvrnila s smehom, »da imaš stare ljudi za norca. Da, ko bi bila za trideset let mlajša! Bila nisem niti minuto pri miru; noge, ti rečem, so se mi dvigale kar same od sebe. Toda, Matevž — z ustmi se mu je približala do ušesa —, »veliko uslugo bi mi lahko napravil . . . pleši enkrat z Ljuboševo Hanko! Kaj ne, da boš?«

Komaj je zaslišal deklino ime, se mu je obraz vidoma spremenil. Bliskoma je ošinil Hanko s temnim pogledom.

»Hm! tako?« Popravil si je kapo in s hitro kretnjo segel v goste lase. »Bom videl!« Urno se je zasukal na peti, pograbil mladega dekleta, ki mu je padlo ravno v roke, se zavrtel z njim parkrat v krogu, dokler ni umolknila godba, pomignil nato

fantom na stran in začel z njimi živahno šepetati, pri čemer so vsi porogljivo pogledovali na nič slutečo žrtev svojih spletk in sedaj pa sedaj bruhnili v rezgetajoč smeh. Slednjič so se razšli, prišepetali temu in tej par besedi na uho, nakar se je vse družbe polastila neka napetost.

Prvi plesavec je dal godcem znamenje. Ti so si še hitro zmočili s par požirki vedno suha grla, malo ubrali svoja glasbila in nato zasvirali vesel valček. Pari so se uvrstili, toda čudno — vkljub vabljivim glasovom dipel, gosli in basa ni nihče začel s plesom.

Hanka že nekaj časa sem ni več pazila, kaj se okoli nje dogaja. Srepro je zrla pred-se vsa zadržana v pekoče trpljenje in le s težavo je zadrževala solze, ki so ji silile na dan. Ko so pa sedaj nenadoma zamrli vedno se ponavljajoči glasni in veseli vzkliki in je nastala neobičajna tišina, je začudeno dvignila oči.

Kaj se je dogajalo? Ali se ji samo zdi, da obračajo vsi nanjo svoje oči? Deklice se je polastil neizrekljiv strah — kaj nameravajo z njo?

V tem je stopil Matevž po sredi sobe naravnost proti Hanki. Mar se ji bliža kot zaščitnik pred morebitnimi žalitvami? Vendar, od njunega prvega srečanja na domači postaji, pa vse do danes jo je on izmed vseh gledal najbolj postrani, in ko ga je sedaj z boječim vprašanjem v obeh pogledala, se je ustrašila v dno duše pred izrazom njegovega divjega zmagoslavja.

Ko je stal pred njo, se ji je namenoma pregloboko in nerodno priklonil, in jo molče povabil na ples.

Hanka, ki ni prav vedela, kaj naj stori, se je obotavljala. Matevž jo je sirovo zgrabil za roko, toda kakor na udar so planili nadenj na videz v najhujši jezi vsi fantje in glasno kričali: »Proč od Nemke! Ven ga bomo vrgli, kdor bi plesal z njo!«

Matevž se je predrzno nasmejal. »Bedaki! Pomirite se, pomirite! Mar veste, kaj nameravam?« je vpil tako glasno, da so ga morali vsi slišati. »Menite, da je meni manj zoprna ko vam? Kar trpeti ne morem njenega obraza! Jezi me že sama njena bližina! In s tako, mislite, da bom plesal? Dober tek! Toda ker nima tu ničesar iskati in noče oditi sama prostovoljno, bom nemško kraljičino »izplesal na prosto«, najrajši ven pred vas, da bo pozabila pot domov. Juhe! naprej!«

Nepopisen hrup je spremljal sirove fantove besede. Porogljive psovke, ploskanje, vreščec smeh je odmeval zmedeno vse križem.

Ubogi Hanka se je vrtelo v glavi; srce ji je tako udarjalo, da ga je čutila v vratu. »Izplesati« — bila je to največja sramota, ki je mogla zadeti Kruševčanko. Za leta in leta je bila zaznamovana! Ali ni nikogar tu . . . ali nima niti enega prijatelja, ki bi se je usmili?

Tam preko je sedel med možmi njen oče . . . mar bi ji mogel pomagati stari, slepi, sam ves onemogli mož? Ne, njen klic na pomoč, tudi če bi dosegel očeta, bi ne izdal ničesar, da, še starček bi lahko zapadel sirovemu nasilju. Da, če bi — kakor blisk se je pojavila pred njenim duševnim pogledom orjaška postava nekega drugega moža — če bi bil on v bližini . . . on edini bi mogel . . .

skupine po načelih krščanskega socializma. Posebej je govoril in nam podal načrt mrliškega sklada, katerega mislimo ustanoviti. Razložil nam je pomen in namen Delavske zveze. — Končno nam je priporočal, da si ustanovimo mladinsko organizacijo Krekovo mladino ter zaključil svoj govor s vzklikom: Na delo za naše pravice, za naše organizacije, za Krekovo mladino, za naš delavski list »Pravico!« S tega zborovanja smo odnesli nove misli, nove načrte za naše delovanje. — V nedeljo 4. oktobra smo imeli vinski trgateg, katere čisti dobiček je namenjen za udeležence tečaja JSZ v Mariboru. — Tovariši! Zima prihaja, čas počitka, toda ravno v tem času delajmo temberlj živahno v naši organizaciji za naše pravice in našo izobrazbo! — Predsednik.

Ne mislijo resno.

Dne 27. m. m. je sklicala »Delavska zbornica« v Ljubljani v magistratni posvetovalnici anketo vseh strokovnih organizacij z dnevnim redom: »Problemi konsolidacije delavskega strokovnega pokreta.« Ankete se je udeležilo lepo število zastopnikov raznih delavskih organizacij. Strokovne organizacije »Jugoslov. strokovne zveze« so poslale 12 svojih zastopnikov.

Tajnik »Delavske zbornice« gosp. Uratnik je podal nazorno sliko bednega položaja delavstva; govoril je še o izseljeniškem problemu, vajeniškem in drugih gospodarskih vprašanjih, ki nujno tičejo delavstvu. Govoril je h koncu tudi o kvarnosti prevelike razcepljenosti in neorganiziranosti delavstva, ter pomanjkljivi organizaciji zaupništva po obratih. Stvarni referat se je splošno odobravalo.

Za tem se je razvila debata, v kateri so se pokazali zastopniki socialdemokratskih in pravovarstvenih strokovne železničarske organizacije v pravi luči. Najprej so se le-ti med seboj zlasali in ko so jih navzoči opozorili na dnevni red, so se spravili nad ostale organizacije, vsled česar je bil predsednik primoran izreči g. Mikecu ukor na odločen protest zastopnikov J. S. Z. proti njegovim psovkom. Iz neresnih govorov so dr. Mikeca, Golouha in Jerama je bilo posneti, da tem ljudem ne gre za uspešno delo in skupen boj za izboljšanje delavskega položaja, ampak za izboljšanje in število njihovih organizacij. Le ostalim zastopnikom delavstva gre zasluga, da je za tem krenila debata k stvarnosti.

Zastopniki »Jugoslov. strok. zveze« so dali svoji resnosti in želji po

skupnih nastopih vseh organizacij, kakor vedno kadar gre za skupne koristi delavstva, tudi sedaj jasen izraz v svojem predlogu. Predlagali so, da se v najkrajšem času osnuje skupen akcijski odbor iz zastopnikov vseh organizacij, ki naj podobne akcijske odbore organizira po vseh obratih, kjer obstoja več organizacij. Sklepom teh odborov se morajo pokoravati vse organizacije.

Z ozirom na ta predlog so očitno prišli v zadrego socialni demokrati, ki so skušali dokazati, da so le edino prave njihove forsirane enotne organizacije. Ker so se ostali zastopniki po večini pridružili predlogu, ni socialistom pomagalo njihovo oporekanje.

Po daljši debati je bil predlog naših zastopnikov sprejet kot dodatek k resoluciji s pripombo, da bo predlog služil kot smernica za bodoče prizadevanje »Delavski zbornici«, ki se hoče truditi, da se ideja sporazuma in skupnih nastopov pri gospodarskih vprašanjih tudi uresniči.

Tako je zmagala resnost. Večina je obsojala neresne zastopnike delavstva, ki jih bo gotovo slej ko prej pametno delavstvo odslovilo iz svojih vrst.

Tedenske vesti.

Dr. Iv. Šusteršiča, bivšega deželnega glavarja, je v zdravilišču v Radenci zadela kap. Prepeljali so ga v Ljubljano, kjer je v sredo, dne 8. t. m. umrl. N. v. m. p.!

Nesreča ali samomor? Zadnji ponedeljek dopoldne se je zastrupil v Lescah trgovec in najemnik Kokrinekove gostilne Štefan. Spil je večjo množino očetove kisline. Domači so že nezavestnega našli v ledenici. Zdravnik ni mogel ničesar pomagati in je nesrečnež proti večeru umrl po težkih bolečinah.

Iz sodnih zaporov v justični palači v Ljubljani je pobegnil neki Italijan, ki je bil na sumu raznih nerodnosti. Kako se je možu posrečilo uiti, ni še pojasnjeno.

Dobrodela loterija »Dijaškega podpornega društva«. Ker so naši dijaki po večini sinovi delavskih in kmetijskih rodbin, njih starši ne zmorejo dragih stroškov za študiranje. Marsikateri nadebudni dijak mora zato vsled težkih razmer opustiti šolo. Ker nam pa je naša katoliška, predvsem socialno misleča inteligenca nujno potrebna, vsled tega je pozdraviti in podpirati vsako stremljenje, ki ima namen podpirati naše dijake. To nalogo ima zlasti »Dijaško podporno društvo« v Ljubljani, ki vzdržuje v Marijanišču dijaško menzo in skrbi za

podpore našim dijakom. Letos se je zasnova v korist tega društva velika efektivna loterija s 1041 dobitki v vrednosti 117.250 Din. Glavni dobitki so: Fordov avto za 40.000 Din, konj s kočijo, celotna sobna oprava, slamoreznica, kolo, radio-aparat, kuhinjska oprava in oprema, obleka, železen plug, posnemalnik in cela vrsta praktičnih predmetov. Žrebanje bo 15. januarja 1926. Srečke so po 10 Din in se dobe povsod po trafikah in trgovinah, zlasti pa pri društvenem odboru, Akademski dom, Miklošičeva cesta 5 v Ljubljani. Razprodajalec dobe 10 odstotkov provizije. Priporočamo srečke v nakup, ker s tem podpirate naše študente, zraven pa lahko zadenete še bogat dobiček.

Ponesrečen vlom. V Adrijancih je bil trgovec Karba z družino odsoten z doma in je pustil hišo zaprto. To priliko je hotel nekdo izrabiti ter se je splazil na podstrešje, od tam vdrl v pritličje in v trgovino, kjer si je prilačil 100 dolarjev, 400 Din in nekaj raznovrstnega blaga. Ko se je vrnil nazaj v podstrešje, hoteč priti po stari poti zopet na prosto, je zagledal pred svojim izhodom — orožnika. V tem se je povrnil domov tudi Karba in vlomilca so s pomočjo sosedov »sneli« v hiši. Izdal ga pa je neki deček, ki ga je opazoval na njegovi »turneji«.

Roparski napad. Zadnje soboto ob 9 dopoldne sta v Senovcu pri Rajhenburgu prevzela rudniški inženir Fr. Forges in rudniški uradnik Jernej Peterca 350.000 Din za delavske mezde v Raštajnu. Ko sta šla z denarjem proti Raštajnu, skočijo naenkrat iz gozda štirje moški z nanje naperjenimi samokresi. Dva roparja skočita k inženirju, ostala pa k Peterci. Odvzeli so jima ves denar in nato pobegnili. Peterca je enega izmed roparjev spoznal. To je Fabjan Geršič, ki je bil svoječasno predelavec pri premogokopu, zadnji čas pa miner v nekem rajhenburškem kamnolomu.

Nesreča na vojaškem vežbališču v Zagrebu. Pri vaji v streljanju z bombami iz puške je nekemu vojaku eksplozirala bomba v cevi. Vojak je bil težko ranjen, podporočniku Kareviču, ki se je nahajal poleg vojaka, pa je raztrgalo glavo.

Boj med pastirčkom in orlom. V bližini Juvanja na Goriškem je napadel 15 letnega pastirja Slejka Vladimira orel. Pastir se je branil s palico. Kljub temu bi bil končno podlezel, da ni prišel v bližino lovec, ki ga je privabilo neprestano lajanje pastirjevega psa. Orel je strgal dečku že nekaj mesa z rok in ram ter ga je ravno zopet divje napadel. Deček se je vrgel na tla, to priliko pa je porabil lovec ter orla ustrelil.

Konec štrajka na Pagu. Štrajk v solarni na Pagu, ki je trajal skoro dva meseca, je končan. Uprava je pristala na povišanje plač in sicer mlajšim delavcem za 32 odstotkov, starejšim pa za 26 odstotkov.

Končana stavka v Tesliču. V Tesliču v Bosni je končan štrajk lesnih delavcev. Družba je hotela prvotno znižati mezde za 20 odstotkov, vsled stavke je pa pristala na 8 odstotkov in na neizpremenjen delovni čas.

Nova zastava naše trgovske mornarice. Pomorska direkcija v Splitu je odredila, da morajo nositi odslej vsi naši parniki novo pomorsko zastavo. Zastava ima na belem polju državne trobojnice dve modri navskriž ležeči sidri.

Velikanske povodnji v Bosni. Radi dolgotrajnega deževja so prestopile reke Sava, Vrbas in Bosna bregove ter poplavile velik teren v okrajih Dervent, Prnjavor in Tešanj. Po površni cenitvi so porušili valovi nad 500 hiš. Po dosedanjih prijavah je utonilo 15 oseb in ranjenih je okrog 200 ljudi. Škoda se ceni na 2 milijardi dinarjev. Na pomoč so bili poslani močni vojaški oddelki.

Velik požar. V trapistovskem samostanu v Banjaluki je izbruhnil radi kratkega stika požar, ki je upepelil mizarstvo delavnico. Škoda znaša 400 tisoč dinarjev.

Nova tovarna tobaka v Nišu. Za zgradbo nove tobakne tovarne v Nišu je monopolska uprava dovolila kredit v znesku 13 milijonov dinarjev.

Dopisi.

Jesenice. Naše Kat. delavsko prosvetno društvo je imelo 30. septembra redni občni zbor. Zanimanje zanj je bilo veliko. Dobili smo nov odbor, katerega glavni funkcionarji so od Orlovskega odseka. To je prav, da hoče mladina pri nas ustvarjati in reformirati, kar je bilo pri nas zelo potrebno. Ker smo v delavskem okraju, moramo naglašati, da naj odbor ne pozabi na resolucije, sprejete na prvem kršč. soc. kongresu v Ljubljani in Delavskem dnevu v Mariboru, tičoč se povzdige delavske kulturne izobrazbe. Le tako bomo vzgojili iz delavskih vrst voditelje, ki jim bo delavstvo lahko zaupalo. Gleda naj se pa tudi, da se razširi naše časopisje, predvsem delavsko, da bomo o važnih rečeh vedno prav poučeni in da nas ne bo lovilo nasprotno časopisje na svoje limanice. Posebno naj si vsi člani društva, posebej pa še novi odbor, ogledajo članek v zadnji »Pravici« pod naslovom: »Postrgajte stari kvas!« Potem pa uravnajmo svoje delovanje tako, da bo v prospeh krščan-

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo v Konzumu, Kongresni trg 2 !

»Juhe! naprej!« je zatulil Matevž znova in objel Hanka, ki se je branila kakor v polzavesti. »Napravite prostor, nemška kraljčica bo frčala na prosto! Godci, zasvirajte slovo!«

S škodoželjnim smehom so se umaknile ženske in stvorile ulico po sredi sobe — nesrečnemu dekletu se je delala tema pred očmi. Kakor iz velike daljave je zaslislala teto, ki je jezno kričala na pomaganje in se zastoj prizadevala, da bi se prerila do svoje varovanke — ko je nenadoma mišičasta pest s tako silo sunila predznega fanta nazaj, da je kar treščil ob bližnjega tovariša in sta se oba zakotalila na tla. Hanka je čutila, da je prosta, toda samo za trenutek, potem jo je vso tresočo, podprla močna roka.

»Sramota za vas, ničvredni podleži!« je zagrmel Riškov glas, da je v strahu umolknila vsa družba, »ali je to vaše velikonočno veselje? Ali se ne sramujete, da žalite ubogega dekleta s takimi grdobijami? Odkod imate pravico? Mar ni Hanka prav tako domačinka ko vi in jaz? In pridno, pošteno deklet, ko le katera? Ali nosi dolga ali kratka krila, je čisto vseeno, zato se ni tukja v Kruševcu. Zato vam pravim: kdor se predrzne še enkrat žaliti Ljuboševo Hanko ali jo obrekovati bo imel opravka z menoj!« Govoril je v največji jezi in njegove sicer tako krotke oči so žarele kakor ogenj. »Dobro veste, da v takih stvareh ne poznam šale... veste tudi, da bi župan Bogomir Riška ne plesal z nobenim dekletom, ki bi se mu moglo kaj prigovarjati. S Hanko bom pa plesal in vam dokazal, da ima pravico biti tukaj kakor vi in jaz... in tega bi rad poznal, ki bi mi hotel to braniti... Godci, zaigrajte!

Če ti je — glas mu je zvenel naenkrat milo in mehko — »prav tako, Hanka... in če boš zadovoljna z menoj kot s svojim plesavcem?«

Še nikdar niso videli Kruševčani svojega župana tako razburjenega; zato je napravil njegov moški nastop, negledé na to, da je prišel čisto nepričakovano, velik, učinkovit vtis. Tudi najbolj trmoglav fantje, ki so sprva potihoma mrmrali zaradi poseganja v njihove dozdevne pravice, so zaporedoma umolknil. Nekaj najhujših zdražbarjev, med njimi do besnila razjarjeni Matevž, se je skrivoma izmuznilo iz sobe. Žene in dekleta so prenehala s svojim porogljivim hehetanjem; osramočene so zrle pred se in si v zadregi popravljale svoje predpasnike in pentlje. Ko se je pa ono »neverjetno« res zgodilo — da je župan, prvič po smrti svoje neveste, začel plesati, in to s Hanko, s prezirano in zaničevano »Nemko«, so zavistno gledale lepi par, in oni v zadnjih vrstah so se dvigali na prste in stegovali vratove, da bi mogli bolje opazovati nezaslišani prizor.

Hanka ni vedela, kaj bi počela. Ali je bil oni strašni prizor grda sanja? Ali pa sanja sedaj? Ah, da bi se nikdar, nikdar ne prebudila iz teh sanj! Ob njegovi trdni roki se je čutila v varnem zavetju pred vsem trpljenjem. Pomirila se je popolnoma, in uživajoč tiho, sladko srečo ni niti zapazila, da razven njih dveh ne pleše nihče.

Zapazil je pa to Riška; njegovo mogočno, jasno čelo se je temno nagubalo. Ustavil se je.

»Zakaj ne plešete? Ali je vam družba vašega župana predobra ali preslaba? Kaj vam brani, da bi bili tako veseli kakor poprej?«

V Bogomirovem glasu se je mešala stroga, zapovedovalna resnoba s trpkó nejevoljo. Fantje in dekleta so se začeli negotovo spogledovati in si vprašujoče pomežikovati — ginila je kmetijska upornost in pari so se začeli gibati. Ta in oni je pograbil svojega dekleta, pari so se zvrstili in se zasukali: prvotna razposajena veselost se je polastila spet vse družbe.

»Tako... sedaj je prišla stvar spet v stari tir,« je zašepetal Riška potihoma svoji plesavki. »Sedaj ti pa moram nekaj povedati, Hanka, zaradi česar sem te iskal že pol ure.« Za trenutek je počakal, nato pa dejal s čudno stisnjenim glasom: »Martin je tu.«

Čutil je, kako silno je deklica zatrepetala, njen lepi obraz je obledel kakor sneg.

»Kje?« je zašepetala komaj razločno.

»Tam pri očetu sedi.«

Hanka je težko dihala.

»Če bi le mogla odtod.«

Riška je prikimal. »Sprememim te. Umiri se, ničesar več se ti ni treba bati.«

7.

Bogomir se je ustavil s svojo plesavko blizu vrat, tesno pred staro Trino, kateri so zaradi prejšnjega razburjenja še vedno tekle solze po licih.

»Hanka bi šla rada domov. Ali jo spremite, teta?« je vprašal, glasno dovolj, da so ga lahko slišali tudi bližje stoječi.

(Dalje prih.)

sko socialni ideji, ne pa v oviro. Na pošteno in odkrito delo!

Jesenice. V »Jutra« se je nekdo obregnil ob naše krščansko socialno gibanje v Sloveniji s posebnim oziranjem na članek g. p. dr. Tomince v zadnji »Socialni misli«. Kot zaupnik bi imel pripomniti le toliko, da kdor gleda naš pokret z nestranskega stališča, ta mu bo prisodil pač več stvarnosti in resnosti, kakor se zdi člankarju »Jutra«. Podtika se nam marsikaj, predvsem pa nesocialno delo po občinah in po drugih javnih ustanovah. Upamo, da si je pisec »Jutra« vzel toliko časa, da je šel na izprehod v najbližjo okolico Ljubljane. Vzame naj svinčnik in naj računa: Koliko posojilnic, konsumov, zadrug in drugih gospodarskih društev se je ustanovilo samo zato, da so se rešili naši mali ljudje pijavk, ki še danes dobivajo potuho krog ljudi iz jutrove dežele. Poglejmo pa vaše socialno delo, predvsem na davek na ročno delo. Zanj vam bo delavstvo še dolgo časa prav posebno »hvaležno«! Če je socialno delo to, da se očetu osmih ali še več otrok naprti ravno toliko davka kot samskemu delavcu in da se ne določi eksistenčnega minimuma, o tem naj raje pišejo gg. okrog »Jutra«. Mi pa smo lahko ponosni na naše delo, ker vedno in povsod najmanjšemu najprej pomagamo. — Jeseničan, delavec.

Hrastnik. Na praznik 8. septembra se je mudil pri nas č. g. Janez Kalan. Imel je pri g. Al. Logerju predavanje o razmerah v Nemčiji in o življenju naših rojakov. Da so se ljudje zanimali za to predavanje je pokazala številna udeležba. Predavatelj je med drugim apeliral na navzoče, da delajo nato, da bi v doglednem času postavili Hrastničani prepotrebno cerkvico, kar bi bilo za prebivalstvo velike važnosti. Želimo, da bi se to uresničilo in da bi nas g. Kalan še večkrat obiskal.

Hrastnik. S 1. januarjem je stopil v veljavo novi pravilnik bratovskih skladnic. Rudarji, ki so upokojeni po tem pravilniku, prejemajo znatno večje pokojnine kakor stari upokojenci, to je oni, ki so bili upokojeni pred 1. I. 1925. Za te reveže se nihče dosti ne zmeni. Čakajo že leta in leta na izboljšanje svojega mizernega položaja, a kakor je videti, zaman. V zadnjem času si prizadevajo gotovi gospodje okrog demokratske stranke za njihovo naklonjenost s tem, da jim napravljajo razne prošnje na neki zavod v Ljubljani, da jim nakloni kakšno podporo ali pa doklade k pokojnini. Nimamo nič proti temu, ako se skuša upokojencem kaj pomagati, vendar pa se nam način ne zdi pravilen, kajti gospodje, kolikor nam je znano, tega ne delajo iz socialnega čuta do trpečih, marveč iz političnih namenov. Gospodje se varajo, ako mislijo na ta način loviti ljudi v svoje politične mreže. Mi z naše strani vmešavanje političnih interesov v socialne zadeve odklanjamo, kajti po našem mnenju to ni več socialno, ako se izpolnjujejo razne ugodnosti samo takim upokojencem, ki se zglasijo pri gotovih političnih organizacijah. — Ostali upokojenci pa, ki so istotako pustili svoje moči in zdravje pri rudniku in plačevali v pokojninsko blagajno, naj pa prej ali slej vsled po-

manjkanja zginejo s sveta? Vsem je treba pomagati! Za vse naj bo enaka pravica!

Iz rudarskih revirjev.

Z odlokom rudarskega glavarstva v Ljubljani imenovani člani za upravni odbor bratovske skladnice so imeli v soboto 19. septembra prvo sejo, na kateri so izvolili za predsednika upravnega odbora rudniškega ravnatelja g. inž. Drolza, za podpredsednika pa rudarja Alojza Blagotinška.

Rudarji, upokojeni po novem pravilniku bratovskih skladnic, so več mesecev čakali na izplačilo polne pokojnine. Dobivali so namreč le tri četrtine onega zneska, ki jim po pravilniku pripada. Sedaj je ta zadeva urejena, ker se je 17. septembra izvršilo naknadno izplačilo.

Umrla je 23. septembra žena upokojenega rudarja Matek Jakoba. Naj počiva v miru!

Na Logu stavi rudnik novo stanovanjsko hišo za rudarje. Stavba vidno raste, tako da bo že lahko letos pod streho, če bo vreme ugodno. Želeti je, da postavi rudnik še več stanovanjskih hiš rudarjem, da tako odpremore stanovanjski krizi.

Na tako zvani »Lopati« se dviga tudi novo poslopje. Kakor čujemo, bo to vila za tukajšnjega rudniškega ravnatelja.

Nepredvidnost. Pri streljanju s fračo je neki 15 letni rudarjev sin po nesreči obstrelil 7 letnega Žibretovega fanta v oko in ga znatno poškodoval. Oddali so ga v bolnico. Bati se je, da izgubi oko.

Poroka. V nedeljo 27. septembra se je poročil rudar Karel Trbovc s kuharico Jožefo Hren.

Bistvo krščanskega socializma.

(Piše učenec »Krekove socialne šole«.)

Krščanski socializem je vzniknil iz množice teptanih in revnih stotisočev brezpravnih delavcev. Njega ni rodila glava sv. Očeta Leona XIII. in ne glava mogunškega škofa Kettelerja. Ti slednji so le to gibanje, ki se je nenadoma pojavilo v veliki meri, prvi prav razumeli in dali temu gibanju pravi smoter in cilj.

Socializem kot tak je star že mnogo, mnogo let. Že sv. Frančišek Asiški je bil vzoren socialen delavec. V svojem rojstnem mestu Assisi in Firenzi je sijajno uredil razmerje med brezpravnimi in bogatimi. On je socialno delal, dasiravno za besedico »socializem« takrat še ni vedel. Kaj lahko sklepamo iz tega? Da je pojem socializma že davno obstojal, le manjkalo mu je še prave in teoretične podlage in podkrepitve v znanosti. To vrzel sta izpopolnila pap. Leon XIII. s svojo okrožnico »Rerum novarum« in nadškof Ketteler s prvimi katoliškimi socialnim programom.

Družabna neenakost in različnost obstojata že, kar obstoja svet (po izgonu prvih dveh človekov iz raja, ker drugače bi se človeštvu menda dobro godilo in ne bi bilo današnjih socialnih borb, če bi onadva ne grešila). Tako srečavamo v zgodovini boje med rimskimi patriciji in ple-

bejci, v srednjem veku med fevdalno gospodo in tlačani, v sedanjem modernem veku med kapitalisti in delavci.

Socializem je povdarjanje družabnih interesov, ne posameznika, kakor ta slepo uči današnji liberalizem. Treba je vsem ljudem odpomoči, ki se jim slabo godi, saj smo pred Bogom vsi enaki. Liberalizem zagovarja kapitalizem, na revnejše sloje se ne ozira in jim privoščiti bedo, dasi niso tega sami krivi, ampak ravno liberalizem s svojimi idejami in kapitalizem s svojim izkoriščanjem.

Krščanski socializem je torej povdarjanje družabnih interesov, toda na krščanskih načelih. Kako? Mi verujemo v Boga, da je on ustvaril svet in vse, da človek ni žival, da je on npravno, pametno ali umno in socialno bitje. Da treba delati vsem ljudem. Bog je pa zapovedal prav za vse: v potu svojega obraza si boš služil svoj trdi kruh. Seveda vsak različno, po svojih zmognostih. Čim na višji socialni stopnji je kdo, tem več dolguje družbi, tem večje dolžnosti ima napram njej.

Socializem je mnogo. Najekstremnejši je komunizem, v katerem posameznik ni drugega, kot samo člen, številka ogromne družbe. Interesi posameznika ne veljajo nič, ampak le interesi družbe. Srednje pot, resnično in pravo pot, gre krščanski socializem. On povdarja človekovo svobodo, toda le v omejenem obsegu, lastnine sme imeti le toliko, kolikor je more obdelati in kolikor mu je dovolj služi za vsakdanje potrebe. Izkoriščanje ni dovoljeno.

Vsakdo ne more biti krščanski socialist. Lahko je kristjan, prav veren kristjan, socialist pa ne. Tudi kapitalist je lahko kristjan po svojem mišljenju in prepričanju, socialist pa ne more biti. Razven če bi razdal vse svoje imetje med reveže in se boril z njimi vred za zboljšanje in preureditvijo človeške družbe.

Resumirajmo:

Krščanski socializem stremi za smotreno ureditvijo vsega gospodarskega, kulturnega itd. življenja na krščanskih načelih. V organizaciji je moč. Rešitev socialnega problema je v združitvi vseh brezpravnih in izkoriščanih ljudi proti izkoriščevalcem.

Krekova mladina.

Iz centrale. Plenarna seja Krekove mladine se vrši v nedeljo 11. oktobra v Celju v prostorih Jug. strok. zveze, hotel Beli vol, ob 9 dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Rasprava in sprejetje novega poslovnika; 2. določitev in sprejetje poslovnika za »Čebelico«; 3. slučajnosti. Dolžnost vsake podružnice je, da sigurno pošlje svoje delegate. Oddaljene podružnice naj pošljejo predloge k eventualni spremembi poslovnika na centralo Krekove mladine.

V spomin pete obletnice koroškega plebiscita uprizori dne 18. oktobra v Ljudskem domu v Ljubljani ljubljanska Krekova mladina igro »Na smrt obsojeni«. Vabimo vse prijatelje.

Pridobivajte novih naročnikov!

Krekova mladina v Celju priredi dne 4. oktobra t. l. točno ob 4. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Celju otvoritveno predstavo z igro »Deborah« v štirih dejanjih in treh spremembah. Dogodki, ki jih predstavlja ta igra, so se vršili leta 1780., v času preganjanja Judov iz naših krajev. Ker je igra po svoji vsebini zelo lepa in zanimiva, vljudo- no vabimo vse prijatelje naše mladine na to prireditve.

Krekova mladina Sv. Miklavž je pričela z rednimi članskimi sestanki. V nedeljo 27. septembra popoldne se je vršil ob polni društveni sobi sestanek, na katerem je govoril tov. Rozman o društvi in še posebej o nalogah »Krekove mladine«. Potem je tov. Košnik bral novi Poslovnik in poročila o Čebelici, ki nam jih je poslala centrala v pregled. Poslovnik in pravila so bila v vseh točkah odobrena. Sodeloval je tudi tamburaški odsek Krekove mladine, vsled česar je bil sestanek vse bolj živahen in privlačen. Čisto novo življenje je prišlo v našo mlado organizacijo s prihodom novega g. kaplana, ki je ves navdušen za našo organizacijo. Oskrbel nam je že nov oder ter požrtvovalno deluje pri gledaliških vajah kot režiser za igro »Užitkarji«, katero priredimo v nedeljo 18. oktobra. Tovariši, zdelo se nam je, da nas bodo ovire in nasprotstva zadržala, toda zanimanje za naše sestanke in navdušenost članov jasno pričata, da je z našo mlado organizacijo prišel preporod za delavsko mladino. Naj nas ovire in zasramovanja ter klevete nasprotnikov ne strašijo, ker pravi krščanski socialist gre preko ovir, preko vseh zaprek do zmage, ne oziraje se na desno in levo. Naj živi Krekova mladina, naj živi krščanski socializem! — Podpredsednik.

DUHOVNE VAJE.

Tečaj duhovnih vaj v novem »Domu« (poleg cerkve sv. Jožefa) v Ljubljani do konca leta 1925. V novem »Domu duhovnih vaj« v Ljubljani, Zrinjskega cesta 9, se je začelo živahno življenje. »Dom« se polni skoro teden za tednom z udeleženci. Dozdaj so bili 4 tečaji: 2 za duhovnike, 1 za organiste, 1 za može, vsi s povoljno udeležbo. Nadaljni tečaji bodo: Od 10. do 14. okt. za visokošolce; od 31. okt. zvečer do 4. nov. zjutraj za mladeniče; od 9. do 13. nov. za cerkvenike in organiste; od 23. do 27. nov. za duhovnike; od 28. nov. do 2. dec. za može; od 5. do 9. dec. in od 12. do 16. dec. za mladeniče; od 19. do 23. dec. za može; od 27. do 31. dec. za učitelje in profesorje. Tečaji se začno vselej zvečer prvega in končajo zjutraj zgoraj omenjenih dni. Udeleženci naj bodo v Domu do 6 zvečer prvega dne. Kdor se hoče udeležiti katerega teh tečajev, naj se pravočasno prihlasi po dopisnici na: Rektorat jezuitskega kolegija, Ljubljana, Zrinjskega 9, in pove, kdaj hoče delati duhovne vaje. Najbolje je, da se moški enega kraja, župnije med seboj dogovore, javijo župniku, ta pa naznani število udeležencev. Kdor se je prijavil za duhovne vaje, pa jih iz važnega vzroka takrat ne more delati, naj se po dopisnici odglasi, da napravi mesto drugemu. Oskrba znaša na dan dozdej 40 Din. — Vodstvo »Doma duhovnih vaj«.

PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 470 in 97.

Račun poštino-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.943, za Hrvatsko št. 39.060.

Pooblaščen prodajalec srečk Državnerazredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lastni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktno zveze z ameriškimi bankami. Glavni korespondenti: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije povsod večjih mestih Združenih držav, Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih Južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.

Somišljeniki posečajte gostilno Osrednje vinarske zadruge Kongresni trg 2 (Konzumska klet)